

*Схвалено на засіданні
педагогічної ради Бурштинського ліцею №3
Протокол № 1 від «31» серпня 2026 року*

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ

«ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ»

7–9 класи

*цикл базового предметного навчання базової середньої освіти
2026/2027 навчальний рік*

1. Вступна частина: нормативно-правове підґрунтя та мета

Сучасний етап розвитку Нової української школи (НУШ) на етапі базового предметного навчання (7–9 класи) передбачає перехід від репродуктивного відтворення знань до комплексної оцінки сформованості життєвих навичок та компетентностей підлітків. Освітня галузь «Соціальна і здоров'язбережувальна», що реалізується через інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» (ЗБД), спрямована не стільки на вивчення сухого теоретичного матеріалу, скільки на формування поведінкових патернів безпеки, збереження здоров'я, гармонізації емоційного стану підлітків та активної громадянської позиції для підвищення добробуту громади.

Цей документ, який регулює систему оцінювання результатів навчання учнів 7–9 класів ліцею, розроблено відповідно до такої чинної нормативно-правової бази:

- **Державний стандарт базової середньої освіти**, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898.
- **Наказ Міністерства освіти і науки України від 04 травня 2026 року № 722**, «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів» (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН № 1001 від 29 червня 2026 року).
- **Наказ Міністерства освіти і науки України від 14 серпня 2026 року № 1427**, «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти».
- **Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7–9 класи (інтегрований курс)»**, для закладів загальної середньої освіти (авт. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.), рекомендована Міністерством освіти і науки України (наказ МОН від 24 грудня 2024 року № 1787).

Мета розроблення критеріїв полягає в імплементації єдиних підходів до вимірювання та оцінювання навчальних досягнень підлітків у 7–9 класах, що забезпечує справедливий, неупереджений та прозорий процес оцінювання. Наголос переноситься з вимірювання помилок на підтримку індивідуального освітнього поступу кожного учня, його здатності ухвалювати зважені рішення з користю для власного здоров'я та безпеки інших осіб, ощадно використовувати ресурси та поводитися етично в соціумі.

2. Основні принципи оцінювання в соціальній і здоров'язбережувальній освітній галузі

Впровадження компетентнісного підходу докорінно змінює взаємодію між учасниками освітнього процесу. Учитель курсу ЗБД виступає не в ролі класичного контролера знань, а як **фасилітатор навчальної діяльності** та наставник. Оцінювання є цілковито **конфіденційним процесом**: результати навчальних досягнень обговорюються виключно в індивідуальному форматі з учнем та його батьками, а публічне порівняння учнів за рівнем успішності є категорично неприпустимим.

Оцінювання результатів навчання з курсу ЗБД у 7–9 класах базується на п'яти ключових засадах:

- **Оцінювання життєвих навичок, а не механічного запам'ятовування:** пріоритет надається здатності підлітка застосувати алгоритми безпеки та здоров'язбереження в реальному житті. Оцінюються вміння діяти в екстремальних ситуаціях воєнного часу (правила евакуації при повітряній тривозі чи хімічній загрозі, ідентифікація вибухонебезпечних предметів та взаємодія з рятувальними службами, надання домедичної допомоги при кровотечах та опіках, використання технік заземлення при стресі).
- **Діяльнісний та інтерактивний підхід:** оцінювання здійснюється під час виконання учнями практико-орієнтованих, дослідницьких та творчих завдань. Провідними об'єктами оцінки є активність під час командних STEM-проектів, рольових ігор з розв'язання конфліктів, дебатів з культури споживання, розробки концептуальних карт та інфографіки.
- **Застосування тріангуляційного підходу:** відповідно до сучасної методології оцінювання та модельної програми курсу, для отримання об'єктивних даних використовується тріангуляція оцінювання щонайменше трьома суб'єктами: вчителем/вчителькою (20% від підсумкової оцінки), самооцінюванням учня/учениці (50%) та взаємооцінюванням однокласниками (30%). Це стимулює розвиток рефлексії та критичного самоаналізу підлітків.
- **Стимулювання індивідуального поступу та безризикове середовище:** оцінювання порівнює поточні досягнення учня з його власними попередніми результатами, а не з усередненим стандартом. Оцінка заохочує учнів апробувати різні моделі здорової та безпечної поведінки в умовних ситуаціях без страху отримати низький бал за помилку.
- **Академічна доброчесність, інформаційна безпека та етика:** невід'ємною складовою кожного балу є дотримання етичних норм спілкування (як очного, так і в цифровому середовищі), повага до авторських прав під час створення презентацій та проектів, критична оцінка надмірності споживання та маніпулятивних впливів реклами.

3. Характеристика інтегрованих показників оцінювання

Згідно з пунктом 7 розділу VI системи та критеріїв оцінювання (Наказ МОН № 722), загальні критерії визначаються на основі п'яти інтегрованих показників навчальної та пізнавальної діяльності учнів. Для курсу ЗБД в 7–9 класах ці показники мають таку змістову характеристику:

- **Когнітивні процеси** — визначають рівень розуміння підлітками теоретичних засад холістичної моделі здоров'я, концепцій особистої, національної та глобальної безпеки. Сюди належать: знання про причини й наслідки інфекційних та неінфекційних захворювань, імунітет, репродуктивне здоров'я; здатність критично мислити, аналізувати маніпулятивний медіаконтент та рекламу, здійснювати фактчекінг інформації; спроможність прогнозувати ризики щоденного життя (в побуті, на природі, в мережі) та воєнного часу, ухвалювати зважені рішення з користю для безпеки.
- **Навчальна діяльність** — характеризує практичне вираження набутих знань та життєвих навичок під час виконання навчальних завдань. Сюди відноситься: створення інфографіки зв'язку добробуту та якості життя; складання гнучких планів здорового способу життя та професійного майбутнього; розрахунок індексу маси тіла та складання раціонального меню; планування бюджету родини, аналіз маркування товарів; етичне поводження з живою природою; взаємодія з програмами штучного інтелекту для оптимізації самоосвіти.
- **Рівень самостійності** — відображає здатність підлітка діяти автономно та відповідально в різноманітних життєвих та навчальних ситуаціях. Сюди входить: здатність самостійно організовувати режим праці й відпочинку, готуватися до ДПА/іспитів, долати бар'єри ефективного навчання; самостійне та безпомилкове відпрацювання алгоритмів домедичної допомоги чи евакуації; володіння прийомами емоційної саморегуляції (асоціація, дисоціація, рефреймінг) та технік заземлення при стресі чи тривозі.
- **Рівень комунікації та взаємодії** — оцінює соціальну компетентність учня, його здатність будувати гармонійні стосунки з оточуючими. Сюди відносять: дотримання правил міжособистісного та віртуального нетикету, повагу до права на особистий простір; виокремлення проявів булінгу чи дискримінації та володіння способами протидії насильству; конструктивне спілкування та розв'язання конфліктів у ролі медіатора/посередника; активну участь у волонтерській діяльності, підтримку людей з особливими потребами; культуру взаємин та ефективну роботу в групі над STEM-проєктами.
- **Частота вияву умінь** — описує стабільність та автоматизацію використання корисних навичок у повсякденній поведінці учня. Оцінюється стабільність дотримання правил ТБ у школі та побуті, правил дорожнього руху; регулярність демонстрації зразкової кібергігієни (захист персональних даних в інтернеті, уникнення небезпечного контенту); систематичність ощадного використання ресурсів, бережного ставлення до довкілля (повторна переробка, ремонт речей) та дотримання енергоефективності.

4. Таблиця критеріїв оцінювання за 12-бальною шкалою

Оцінювання результатів навчання учнів 7–9 класів здійснюється за 12-бальною системою на основі поєднання чотирьох рівнів досягнень, визначених Наказом МОН № 722:

Рівень / Бал	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Рівень самостійності	Комунікація та взаємодія	Частота вияву вмінь
Початковий 1 бал	Розпізнає найпростіші базові поняття курсу (здоров'я, безпека) з допомогою вчителя; припускається суттєвих помилок у логіці.	Виконує окремі елементарні дії (наприклад, читає назву розділу) за чітким зразком і під наглядом вчителя.	Потребує покрокового супроводу, постійного нагляду і зовнішнього контролю під час будь-якої активності.	Комунікує пасивно, реагує на звернення однокласників чи вчителя лише за постійного зовнішнього спонукання.	Правила безпеки життєдіяльності та особистої гігієни виконує лише за прямим нагадуванням чи вимогою дорослих.
Початковий 2 бали	Розпізнає окремі джерела небезпек у побуті чи воєнні загрози (повітряна тривога, міни) за допомогою вчителя.	Виконує найпростіші практичні вправи (наприклад, малює малюнок на тему безпеки) за наданим шаблоном.	Потребує значної допомоги вчителя чи однокласників на кожному етапі діяльності, часто губиться в завданнях.	Бере участь у груповій роботі пасивно, не взаємодіє з членами команди, не реагує на спільні обговорення.	Базових правил здорового способу життя та безпечної поведінки дотримується в окремих, найпростіших випадках.
Початковий 3 бали	Відтворює за зразком базові алгоритми дій у небезпечних ситуаціях, але не може самостійно пояснити їхню суть.	Виконує прості репродуктивні вправи (наприклад, за готовою схемою заповнює тарілку здорового харчування) за зразком.	Виконує окремі етапи завдань самостійно лише після детального індивідуального пояснення вчителя.	Висловлює свої думки щодо безпеки чи здоров'я дуже просто, не бере активної участі в командному плануванні.	Застосовує прийоми особистої гігієни та правила дорожнього руху непослідовно, потребує періодичного контролю.
Середній 4 бали	Теоретично розуміє та відтворює основні правила пожежної, дорожньої та особистої безпеки, знаходить відповіді у підручнику.	Створює прості об'єкти (наприклад, веде щоденник фізичної активності, малює просту дорожню схему) за алгоритмом.	Працює за постійної підтримки вчителя; за найменших труднощів зупиняє роботу і чекає на допомогу.	Долучається до спільного обговорення результатів діяльності групи за ініціативи інших, підтримує розмову.	Епізодично використовує корисні звички (наприклад, дотримується режиму дня за нагадуванням батьків).
Середній 5 балів	Застосовує знання про чинники впливу на здоров'я для вирішення простих типових задач; формулює прості запитання за змістом.	Складає прості плани здорового способу життя або меню здорового харчування на один день за наданим шаблоном.	Працює самостійно на окремих етапах практичних робіт, проте потребує супроводу під час підведення підсумків.	Висловлює прості судження про важливість добробуту чи волонтерства, пасивно взаємодіє в групових проектах.	Періодично дотримується часових норм роботи з гаджетами та правил безпечної поведінки у цифровому просторі.
Серед	Пояснює призначення	Самостійно виконує	Самостійний у	Реагує на	Регулярно

ній 6 балів	оздоровчих систем та правила ТБ у школі; формулює уточнювальні запитання щодо алгоритмів допомоги.	типові завдання (наприклад, аналізує склад продуктів на етикетці) за запропонованим алгоритмом.	добре знайомих життєвих ситуаціях; за потреби звертається до вчителя за конкретною підказкою.	коментарі однокласників, виявляє готовність до взаємодії та обговорення результатів спільних проєктів.	демонструє базові навички безпечної та здорової поведінки у звичайних повсякденних умовах.
Доста тній 7 балів	Аналізує інформацію про небезпеки в побуті чи інтернеті; самостійно визначає шляхи пошуку психологічної допомоги.	Самостійно створює проєкти/пам'ятки (наприклад, пам'ятку «Мінна безпека підлітка») за чітким планом.	Виконує типові практичні роботи без сторонньої допомоги, вміє працювати з довідковими джерелами.	Конструктивно спілкується в парі чи мікрогрупі, аргументує власний вибір безпечної чи екологічної моделі.	Стабільно дотримується правил техніки безпеки при роботі з побутовими приладами, гаджетами та у довкіллі.
Доста тній 8 балів	Порівнює за самостійно виділеними ознаками різні оздоровчі системи чи моделі екологічно доцільного споживання.	Успішно виконує комплексні аналітичні роботи (наприклад, проводить розрахунки ІМТ, планує витрати родини на здоров'я).	Самостійно планує послідовність реалізації дослідницького проєкту та розподіляє свій робочий час.	Обґрунтовує власну позицію під час дебатів, сприймає конструктивну критику щодо безпекових та здорових виборів.	Систематично організовує своє робоче місце, дотримується режиму праці й відпочинку, ергономічних норм.
Доста тній 9 балів	Критично інтерпретує дані про вплив реклами чи онлайн-спільнот на підлітків; обґрунтовує важливість етичної поведінки.	Творчо застосовує знання в нових умовах (наприклад, розробляє складний план евакуації з умовного приміщення школи).	Самостійно визначає ідею та засоби реалізації творчого проєкту, активно долає труднощі у навчанні.	Активно взаємодіє в цифровому середовищі спільної діяльності (Google Workspace тощо), об'єктивно оцінює чужі роботи.	Стабільно демонструє зразкову кібергігієну, інформаційну безпеку та екологічну культуру в повсякденному житті.
Висок ий 10 балів	Здійснює системний аналіз соціальних впливів та чинників громадського здоров'я, бачить міжпредметні зв'язки.	Виконує складні практичні роботи (наприклад, моделює та демонструє домедичну допомогу при кровотечах та опіках).	Виявляє повну самоорганізацію та успішно застосовує прийоми емоційної саморегуляції в критичних чи стресових ситуаціях.	Вільно веде конструктивну дискусію про цінність родини чи екологію, ефективно презентує власні та групові ідеї.	Свідомо оптимізує споживання ресурсів, дотримується енергоефективності, пропагує здоровий спосіб життя серед однолітків.
Висок ий 11 балів	Критично оцінює та верифікує інформацію з інтернету на предмет пропаганди, маніпуляцій, гаджетозалежності.	Створює оригінальні прикладні проєкти (наприклад, розробляє індивідуальну стратегію підготовки до іспитів чи професії).	Успішно здійснює рефлексію власного поступу, коригує цілі, зважаючи на власні здібності та особливості організму.	Ініціює співпрацю, організовує волонтерську діяльність чи благодійність у класі, надає якісний фідбек колегам.	Стабільно дотримується стандартів етичної та безпечної поведінки в нетипових життєвих ситуаціях.
Висок ий	Виявляє стратегічне та холістичне розуміння	Реалізує повний цикл розробки складних	Виявляє абсолютну	Лідер у команді, виступає	Стабільно, творчо та усвідомлено

12 балів	взаємозв'язку між особистим, сімейним і професійним майбутнім людини.	інтегрованих STEM-проектів (від аналізу потреб громади до впровадження рішень).	автономність та стійкість у нестандартних ситуаціях, планує траєкторію самовдосконалення.	медіатором та посередником у вирішенні конфліктів, досконало дотримується академічної доброчесності.	застосовує життєві навички здоров'я, безпеки та добробуту на благо громади.
-----------------	---	---	---	--	---

5. Предметна конкретизація об'єктів оцінювання результатів навчання

Турбота про особисте здоров'я і безпеку

Цей напрям оцінювання фокусується на здатності учня діяти відповідально для збереження життя та здоров'я — як свого, так і оточуючих. Оцінюються знання та життєві навички щодо:

- **Профілактики інфекційних захворювань:** розуміння шляхів зараження та імунітету, важливості вакцинації як бар'єру на шляху інфекцій, усвідомлена взаємодія з лікарем.
- **Профілактики «хвороб цивілізації» (неінфекційних хвороб):** розуміння соціальних чинників ожиріння, онкологічних, серцево-судинних хвороб та діабету 2 типу; свідоме відмова від шкідливих звичок (алкоголь, тютюн, наркотичні речовини) та розуміння кримінального законодавства у цій сфері.
- **Репродуктивного здоров'я підлітків:** усвідомлення фізичних, психологічних та соціальних наслідків ранніх статевих стосунків, підліткової вагітності; розуміння методів запобігання ІПСШ та кримінальної відповідальності за злочини сексуального характеру.
- **Домедичної та невідкладної допомоги:** відпрацювання практичних умінь визначати стан потерпілого, виконувати серцево-легеневу реанімацію, надавати першу допомогу при кровотечах, опіках, отруєннях чадним газом чи харчових отруєннях.

Визначення альтернатив, прогнозування наслідків та ухвалення рішень з користю для безпеки

Ця група оцінює аналітичні та прогностичні вміння учня щодо мінімізації ризиків у повсякденному житті, в цифровому середовищі та у разі виникнення надзвичайних ситуацій:

- **Реагування на надзвичайні ситуації та загрози воєнного часу:** знання класифікації НС та законодавства України у сфері цивільного захисту; чітке виконання протоколів дій під час повітряних тривог, обстрілів, бомбардувань, хімічної та радіаційної небезпеки; навички виживання на замінованих чи деокупованих територіях, алгоритми порятунку людей з-під завалів.

- **Безпека руху та дорожнього простору:** оцінювання ризиків руху пішохода, велосипедиста чи водія засобів індивідуальної мобільності (електросамокат, моноколесо) у місті та за містом; моделювання дій свідків ДТП.
- **Пожежна безпека:** знання правил пожежної безпеки в громадських приміщеннях (зокрема закладі освіти), відпрацювання алгоритму дій при пожежі у громадському приміщенні чи лісі.

Аргументований вибір здорового способу життя

Тут оцінюється спроможність підлітка моделювати індивідуальну траєкторію здоров'я, свідомо та аргументовано обирати здорові альтернативи:

- **Фізичний розвиток та моніторинг здоров'я:** моніторинг показників фізичної форми; розуміння механізмів розвитку ожиріння; вміння розраховувати індекс маси тіла та самостійно коригувати раціон харчування і рівень рухової активності.
- **Раціональне харчування та безпека їжі:** знання сучасних та традиційних систем харчування; оцінка небезпеки модних дієт та надмірного вживання харчових добавок; профілактика харчових отруєнь та надання першої допомоги.
- **Особиста гігієна та біологічні ритми:** правильний добір косметичних засобів з урахуванням типу шкіри у підлітковому віці; побудова оптимального режиму праці й відпочинку, урахування значення тривалості сну.

Підприємливість та етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки й добробуту

Оцінюється здатність учнів взаємодіяти з соціумом для покращення як особистого, так і суспільного добробуту, виявляти ініціативу та відповідальність:

- **Уміння вчитися та професійне самовизначення:** розвиток пам'яті, концентрації уваги, раціональне планування часу (тайм-менеджмент) для успішної підготовки до іспитів; дослідження ринку праці, виявлення власних професійних схильностей та складання гнучкого плану професійного майбутнього; етична взаємодія із програмами штучного інтелекту для ефективного навчання.
- **Культура споживання та екологічна безпека:** аналіз потреб та обмеженості ресурсів; критична оцінка надмірного споживання та впливу індустрії моди; дотримання принципів енергоефективності; етичне ставлення до живої природи, ощадне використання ресурсів (повторна переробка, сортування сміття).
- **Розвиток соціальної підтримки, співпраці та доброчинності:** активна участь у волонтерському русі в Україні; підтримка людей з особливими потребами; сповідування толерантного та етичного ставлення до гендерних, расових, національних та вікових відмінностей; розуміння засад меценатства та спонсорства.

6. Особливості застосування критеріїв оцінювання у 7–9 класах

З урахуванням вікових особливостей учнів 7–9 класів (період статевого дозрівання, формування світогляду, життєвої самоідентифікації та підготовки до вибору майбутнього профілю навчання), оцінювання має певні специфічні ознаки:

- **Посилення ролі самооцінювання (50% оцінки):** підлітки мають вчитися самостійно оцінювати свій емоційний стан, рівень сформованості життєвих навичок та особистий прогрес. Для цього вчитель використовує письмові шкали самооцінки, рефлексивні анкети «До» та «Після» вивчення теми, щоденники самоспостереження.
- **Застосування методів життєвого моделювання:** оскільки курс є поведінково-орієнтованим, оцінка за підсумкову роботу не може базуватися лише на письмових тестах. Вона має включати оцінювання рольових ігор, дебатів з екологічних чи соціальних проблем, презентацій STEM-проектів, демонстрації практичних навичок.
- **Конструктивне розв'язання конфліктів та взаємооцінка (30% оцінки):** оцінювання роботи в групах здійснюється за допомогою карт взаємооцінювання однокласниками. Особлива увага приділяється здатності учня виступати посередником (медіатором) у розв'язанні конфліктних ситуацій, виявляти емпатію та співчуття.
- **Етична взаємодія зі штучним інтелектом (ШІ):** у 7–9 класах учні активно залучають програми ШІ для пошуку інформації та оптимізації навчання. При оцінюванні проєктних робіт обов'язково враховується дотримання академічної доброчесності: учень має зазначати використання ШІ та критично оцінювати згенерований контент на достовірність (фактчекінг).
- **Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами (ООП):** відповідно до вимог Наказу МОН № 1427 та модельної програми, оцінювання учнів з ООП здійснюється за індивідуальною програмою розвитку (ІПР). Наголос робиться на соціально-побутовій адаптації підлітка, компенсації психомоторних та мовленнєвих порушень, емоційно-мотиваційному розвитку та здатності підпорядковуватися інструкціям безпеки у критичних ситуаціях. Оцінка відображає індивідуальну динаміку розвитку дитини.

7. Нормативні джерела та посилання

Цей документ розроблено на основі та у повній відповідності до:

- Державного стандарту базової середньої освіти (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898).
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів» (зі змінами, внесеними наказом МОН № 1001 від 29.06.2026).
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти».

- Модельної навчальної програми «Здоров'я, безпека та добробут. 7–9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.), рекомендованої МОН України (наказ МОН від 24.12.2024 № 1787).